

Abdurrahim Karakoç denilince akla hece şiiri gelir. Karakoç, şiirin garip bir şekilde kurlsızlık akımlarına maruz kalması sonrasında adeta kalemini ortaya koyarak tek başına bu akımlara karşı savaşılan bir adamdır.

Garip akımının kurlsızlığı şiar edinerek geleneği yok etme çabaları aslında bir şekilde karşılık bulamamıştı. Onlara bir tepki olarak doğan ama onların farklı bir devamı olarak ortaya çıkan *İkinci Yeni* akımının rüzgârı karşısında silinip gitmişti. Geleneğe bağlı olanlar, *Garipçileri* şiiri ayağa düşürmekle suçlarken; toplumcular da, toplumcu şiiri engelleyen, yozlaştırmayı amaçlayan ve küçük burjuva duyarlılığını geliştirmeye çalışan bir devinin başlatıcısı olarak gördüler. Aslında *Garip Şiiri*'ne kıyasla *İkinci Yeni* de Gerçeküstücülüğün, Freud'un bilinçaltıyla ilgili görüşlerinin ve Marksizm'in daha güçlü etkileri vardır.

Cumhuriyet Döneminin özellikle 40'lı yıllarına tekabül eden bu akımlara elbette karşı duran birileri vardı. Üstad Necip Fazıl bunların en başında geliyordu. Özellikle 50'den sonra tek parti döneminin prangalarından kurtulan ülkede, milliyetçi ve mukaddesatçı sesler daha da bir gür çıkmaya başlamış, değerlerine, geçmişine, geleneğine sahip çıkarak edebiyatta biz de varız diyebilmişlerdi.

Garipçilere tepki olarak bu dönemde ortaya çıkan Hisarcılar ise "*Sanat millî Olmalıdır. Çünkü kendi milletinden kopmuş bir sanatın milletlerarası bir değer kazanması beklenemez.*" diyerek geleneği yaşatmada daha önemli adımlar atmışlardı. Aslında sekülerleşmiş, Marksist cereyanların etkisiyle milli ve manevi olan her şeye sırtını dönen edebiyat ve şiir yeniden bu değerleriyle yüz yüze gelmeye başlamıştı.

İşte ilerleyen yıllarda bu seslere bir yenisi eklenmişti; Abdurrahim Karakoç. Daha ilk yayınlanan şiirlerinde Anadolu insanının hasbi, samimi, inançlı, imanlı bir sesi olmayı başarmıştı. Zira Anadolu insanı kurtuluş savaşını verdikten sonra evine, köyüne, tarlasına gönderilmiş ve adeta yeni ideoloji tarafından inanç ve değerleri nedeniyle tecrit edilmişti. İşte bu ses Karakoç ile aşağıdan yukarıya doğru devlet ehramının yukarılarına kadar duyulmuş ve çoğu zaman rahatsızlıklar nüksettiği için adliye koridorlarında sigaya da çekilmişti.

Tayyib Atmaca'ya göre; "*her devrin üç beş şairi olur, diğer şairler ise arada turaçlanır gider. Abdurrahim Karakoç işte o üç beş şairden birisidir.*"

M. Halistin Kukul, Karakoç'un şiirlerini değerlendirirken, onun şiirlerinin fikir temelini 'İslâmî' olduğunu söyler. Ona göre; "*onun hemen hemen her şiirinde iki temel unsur bulunur. Bunlar: Müslümanlık ve Türklük'tür. Bu yönden, tarzları farklı olsa da, Abdurrahim Karakoç'la, en çok Ârif Nihat Asya, Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu ve Yavuz Bülent Bâkiler'in müştereklik taşıdığını düşünür. Bu sayılan isimlerin hiçbirisi kuru, acındırmacı, yavan ve Anadolu'ya dışardan bakan bir 'Anadoluculuk' hedefinde değildirlir. Kukul'a göre bu şairler; Anadolu'da yaşamış, onunla hemhâl olmuş, bütün varlığını ve benliğini Anadolu'nun târihi hüviyetiyle kaynaştırmış gönül adamlarıdır.*"

Dr. Mehmet Güneş de "*Abdurrahim Karakoç'un şiirinde; hem geleneğin izleri, hem de gelenekten bağımsız olmayan modern şiirin tezahürleri vardır*" der ve "*Abdurrahim Karakoç şiiri her hâliyle geleneğe bağlı, ama onun yeni bir anlayışla kendi içinde yenilenmiş ve yorumlanmış şeklidir...*" hükmünü verir.

İşte bu sebepler onun çok sevilmesine sebep olur. Bu sevgiyi Dr. Mehmet Güneş şu şekilde izah etmiştir. "*Abdurrahim Karakoç; Yunus geleneğinden geldiği, Mekke-Medine nuru, Türkistan mayası ve Anadolu ruhu taşıdığı, insanın yüreğine hitap ettiği, halkın anladığı duru ve güzel bir Türkçe kullandığı, çok güçlü bir şair olduğu, insanlar tarafından; şekil ve tarzı, üslûp, ifade, eda, mana ve tasvirleri itibariyle sıra dışı bulunduğu için çok sevilmiştir... Onun şiir kitapları çok az şaire nasip olacak bir hüsnü kabul görmüş, ilk baskıları 10.000 adet basılmış, baskı sayıları çift haneli rakamlara ulaşmış -meselâ "Vur Emri" yirminin üzerinde baskı yapmış- ve hâlâ yeni baskıları yapılmaktadır...*"

Abdurrahim Karakoç'a duyulan bu sevgi, aynı anda hem şiirimize ve hem de şairlerimize de etki etmiştir. Betül Coşkun onu değerlendirirken bir şiirinde belirttiği gibi "aynanın iki yüzü"nü de dikkate almak gerektiğini düşünür. Ona göre de "*Karakoç, hem edebiyat tarihimize hem de düşünce tarihimize iki yönlü katkıda bulunan değerli bir şahsiyettir. Onun birinci katkısı; bir entelektüel olarak Türkiye'de geçirdiği sancılı dönemlerde tavizsiz duruşu, dürüstlüğü, cesareti ve inancı ile örnek teşkil etmesi, tenkitten kaçınmaması-*

dır. İkinci katkısı ise, şairliği ile Türk şiirinin yeniden yeşermesindeki rolüdür. Estetik değeri yüksek şiirlerin halk tarafından idrak edilemeyeceğine dair yaygın kanaate verilmiş en güzel cevaptır Karakoç'un şiirleri. O, şiirlerinde çağı geleneklerimiz çerçevesinde yeniden yorumlamasıyla da ayrıca dikkate değer.

Velhasıl o, Anadolu'nun gönlünden çıkan bir sestir." (Yrd. Doç. Dr. Betül Coşkun: Karakoç bir aynanın iki yüzü gibiydi.)

Ramazan Avcı'nın da belirttiği gibi, "Abdurrahim Karakoç, Türk şiirinin son 50 yılına damgasını vurmuş, yüzlerce şairi etkilemiş, davasını şiir diliyle milyonlarca insana ulaştırmayı başarmış, halkının; özü ve sözü bir olan bilge bir şairidir." "Hak Yol İslam Yazacağız" şiirinde kuşların göz bebeğine bile bu düsturu yazmayı hedef gösterdi. Bu şiiriyle gönülleri fethetti, unutulmaz bir slogandan öte hepimize bir ideal, bir hedef oldu mısraları.

Hicivleriyle yanlışı göstermiş, koçaklama türündeki şiirleriyle gençlere ilham kaynağı olmuş, Mihriban gibi şiirleriyle Anadolu insanının saf ve samimi sevgisini dile getirmiştir. "Hâkim Beğ" şiirinde mahkemelerde bir türlü sonuçlanmayan davaları, "Tohdur Beğ" şiirinde hastane çilemizi, "İsyanlı Sükût" şiirinde hor görülen Anadolu insanının ruh halini en güzel bir biçimde anlattı.

"Hasan'a Mektup" yazdı, "Ha Hasan'a, ha sana" dedi ve okuyucusuna memleket ahvalini en çıplak haliyle gösterdi. "Mihriban"ları ile âşıkların yüreğini lambada yanan alev gibi titretti. Gerdanlıklar dizdi, inci gibi küpe etti kulaklara. Her biri atasözü olacak koca koca laflar etti. Günlük yazılarıyla okuyucusunu en üst perdeden uyardı, karanlık gündemlere rağmen onları aydınlattı. O nüktedan ve şairane üslubuyla okuttu kendini.

Mihriban şairi olarak anılmasından rahatsızdı. Aşk şairi, şarkı sözü yazarı tarzında hatırlanmak istemiyordu. Muhtemelen, aşk, hayat, siyaset arasında ayrımlara da vize vermek istemiyordu. Davasına aşk ile bağlı olduğundan ömrünün sonuna kadar ideallerine hudut çekmeyi düşünmedi.

O aslında bunları okunsun diye değil bu çarpıklığa, zulme, vurguna, talana, yolsuzluğa, soysuzluğa karşı durmak adına yazdı. Yazdığı şiirlerin hiçbir mısrası, yazdığı yazıların tek bir kelimesi bile yapmacık, suni, riyakâr değildi. Hakikati ortaya koydu. Tavrını gösterdi. Zaman kalem zamanıydı ve o kılıçtan keskin kalemle rızaen lillah cihad etti.

Karakoç'u kimi çevreler küçümsemek adına onu sazsız halk şairi kategorisine sokmak istedi. Ancak bu kalıp onun sığabileceği bir kalıp değildi. Karakoç da "Ben kalem şairiyim, kalemle yazışmak üzere göbeğinden atan varsa çıksın karşıma!" diyerek meydan okuyordu. O Türk şiirinin anasının ak sütü gibi temiz ve billur kaynaklarından beslendi. Beşir Ayvazoğlu'nun da belirttiği gibi; "Abdurrahim Karakoç, içinden çıktığı halkın ruhunu okuyup şiirin imbiğinden geçirmiştir. Ama bu durum Karakoç'un bir halk şairi olarak değerlendirilmesi için kâfi değildir. Onun şiiri halk şiirinin bin yıllık ses tecrübesine bağlı ancak bu şiirin zaaflarından arındırılmış, teknik olarak son derece sağlam, ironi yüklü, yer yer hikmeti yakalayan etkili ve çok özel bir şiirdir. Ve arkasında aslında şairin entelektüel kişiliği yatar!" diyor.

Ayvazoğlu bir başka yazısında da bu görüşünü açarcasına şunları kaydediyor. "Evet, bir halk şairiydi; ama bu "halk şairi" tabirini literatürdeki anlamında kullanmıyorum. Halk şiirinin formlarına ve bin yıllık ses tecrübesine bağlı, ancak bu şiire yeni zenginlikler getiren, teknik olarak son derece sağlam, ironi yüklü, imaj bakımından fazla zengin değilse de, yer yer hikmeti yakalayan etkili ve çok özel bir şiir yazıyor ve hiç şüphesiz, farklılığının arkasında entelektüel kişiliği yatıyordu."

D. Mehmet Doğan konu ile ilgili düşüncelerini şöyle anlatmaktadır: "Abdurrahim Karakoç için sazsız "halk şairi", âşık tarzının 20. yüzyıldaki sürdürücüsü gibi tanımlamalar sık sık yapıldı. Evet. Abdurrahim Bey, güçlü bir geleneğin sürdürücüsü idi. Ama onun geçmiş yüzyıllardaki âşıkların bir benzeri olduğunu sanmamak gerekir. O aynı zamanda modern şiirin pınarlarından içmiş bir şairdi. İki şiir kitabının ismi bile bu yönünü vurgulamak için yeterlidir sanırım: Suları İslatamadım, Gök Çekimi..."

Alper Aksoy ise onun hakkında şu kapsayıcı değerlendirmeyi yapmıştır: "Metafizik ürpertide Yunus'u, güzellik tutkusunda Karacaoğlu'nı, yiğitliğe soyunmada Köroğlu'nu, otoriteye boyun eğmeden, gerektiğinde onunla hesaplaşmaya girmede Dadaoğlu'nu, hiciv ve istihzada Seyrani'yi, hasbi heyecanda Dertli'yi bize çağrıştıran ama bütün imaj zenginliği içerisinde yine kendisi olarak kalabilen Abdurrahim Karakoç hayatta iken kendi anıtını dikebildiği için çağdaş klasik şair ilk ünvanına hak kazanmış gibidir. Bunun için kendi şiir sahasında tek başına millette yeten olabilme gibi bir hükme muhatap olmuştur."

Ağabeyi merhum Bahaattin Karakoç da onun hicivlerinden yola çıkarak şöyle bir değerlendirmede

bulunmuştur. “Taşlamalarında müthiş bir ironisi vardır. Kuşkunuz olmasın halk şiirimizin en büyük ustası Abdurrahim Karakoç’tur. Bu meydanda o tektir.” Tüm bu anlatılanlar ışığında bize göre onun için “bir hece şairi”ydi demek sanırım daha kapsayıcı bir tanım olacaktır.

Karakoç, Ramazan Avcı’nın da belirttiği gibi “halk şairi kıstasından daha da öte hem halkın hem de Hakk’ın şairi idi. Hakk’ın şairi olması ona gördüğü tüm haksızlıklara Hakk Teâla namına karşı koymasına sebep oldu. O yüzden edebiyatımızın en önemli hiciv ustalarından birisi oldu.”

Karakoç özellikle hiciv şiirlerini yazarken uluorta ve bayağı bir üslupla değil gayet sanatkârane, gayet edebi bir üslupla yazdı. Şahsuvaroğlu ile yaptığı bir mülakatta söylediği gibi kendine has bir üslupla, Karakoç olarak yazdı. Birçok hece şairi onun bu üslubundan etkilendi, hatta hiciv şiiri onun adıyla özdeşleşti ve bu tarz şiir yazan şairler “Karakoçvari” yazmakla isimlendirildiler. Özellikle 70’li yıllardan sonra hece şiiri yazıp da ondan etkilenmeyen bir şair bulmak zordur. Hakkı Öznur onun için “Günümüz hece şiirinin başöğretmenidir.” demektedir.

Bu etki hem o kadar barizdir ve hem de bir tasnife muhtaçtır. Bu hususta Mehmet Gözükar’a’nın sitemkâr bir biçimde yazdığı şu satırlarla yer vermek istiyorum. “Her büyük insanın vefatında olduğu gibi belli ki tarih burada da tekerrür edecek ve üç sınıf insan türeyecekti: Abdurrahimci geçinenler, Abdurrahimden geçinenler, gönlünde Abdurrahim sevgisini yaşatanlar” Evet, bir kısım insanlar onunla aynı davayı, aynı imanı, aynı hassasiyeti taşımadıkları halde işin ruhundan ziyade birkaç söz oyununa, kafiye, matematige ve üslubunun da sadece kulağa gelen maddi sesine kapılıp Abdurrahimci geçindiler. Bilemediler ki o hasbiydi, kimseye yaranmak için uğraşmadı, lafı eğmedi, bükmedi.

Bir kısmı onun eserlerinden istifade etti ama ne onu tam anlamıyla tanıdı, ne de sevdi. Besteledikleri şiirlerine anonim yazdılar, adını hiç anmadılar. Bu sözler böyle bir ustanın diyemediler. Fikirleri, yüreğinde taşıdığı iman, vatan, bayrak sevgisi ile ruhları örtüşmeyenler ne onu sevdiler ne de ondan vazgeçtiler. Gönlünde Abdurrahim Karakoç sevgisini yaşatanlar ise adının anıldığı, bir mısraının okunduğu her mecliste yüreklerini titrettiler, gözyaşlarına hâkim olmadılar. Onu her hatırladıkça rahmet dilediler, birer Fatiha okudular. Yolları Bağlum’a düşünce Abdülhakim Arvasi’den sonra onun kabrine koştular.

Yazımızın başında belirttiğim gibi Karakoç’un son dönem hece ile yazan milliyetçi mukaddesatçı hece şairlerinin neredeyse tamamı üzerinde bir etkisi vardır. Bu yazıyı kaleme alan bendeniz üzerinde de bir Necip Fazıl kadar, bir Mehmed Akif kadar tesiri vardır. Bu konuda Tayyib Atmaca da bir yazısında şunları aktarır: “Abdurrahim ağabeyin Mehmet Aycı ve benim üzerimde hakkı çok. Mehmet Aycı, Abdurrahim ağabeyle tanıştığında bıyıkları yeni terleyen kıvrak zekâlı bir delikanlıydı. Mehmet Aycı’nın nikâh şahitliğini Abdurrahim ağabey ile birlikte yapmıştık.”

Onun vefat ettiğinde Tacettin Dergâh’ına gömülmek arzusu olduğunu biliyoruz. O kadim dostu Muh-sin Yazıcıoğlu ile yan yana olmayı beklerken kader onu bir başka Allah dostunun yanına çekip götürmüştü. O şimdi Bağlum’da Seyyid Abdülhakim Arvasi’nin yanında yatmakta. Ne gariptir değil mi orada gömülmeyi arzu eden bir başka üstad ise Necip Fazıl idi. O da Eyüp Sultan Hazretleri’ne komşu olmuştu.

Rahmet dileklerimle kendisini hayırla yad ederken, ondan aldıkları şiir mayasıyla geleceğe sözü olan şairleri de selamlıyorum.

